

(82.)

Razglas

(1.)

zdravstvenega odbora v Ljubljani.

Kolera, ki se vsako leto bolj ali menj pokaže, se v posebnih razmerah vremena tega leta v naši deželi pokazuje in je v nekterih krajih, dasiravno zmerno razširjena in ne zelo huda, medljudevsvena ali epidemična postala.

Previdnost ukazuje tedaj, se bolj kakor sicer bolehanja varovati, in če se kdo le malo slabega čuti, brez mujenja pripravne pomoči se poslužiti.

Pokoj duha in zmerno redno življenje, to je od nekdanj najboljša in naturi naj bolj primerna bramba zoper bolezní sploh in bo tudi zdaj ostala.

Posebno se je varovati prehlajenja in da se želodec ne pokvari; zavoljo tega se je, kar prehlajenja zadene, v hladnih večerih, nočeh in jutrih ali o slabim vremenu primerno oblačiti. Na to morajo tisti posebno gledati, kateri so zavoljo opravil bolj od doma in več priložnosti imajo, se prehladiti. Ponoči naj vsakdo v zapertim poslopji počiva, skozi katero sapa ne vleče. Kdor mora zjutraj zgodaj k svojim opravilom iti, naj kaj povžije, česar je bil sicer vajen, ali sicer kaj primernega.

Jedi in pijače morajo biti dobre in čez mero naj jih nihče ne vživa. Kakor slaba hrana že po malim vžita škodje, tako tudi dobra slabo tekne, če je je čez mero. Kdor je sicer obilno obedovati vajen in sicer misli, da mu to dobro tekne, bodi previden in naj si rajše nekoliko prikrati.

V izberi živežev naj se tudi slednji po navadi ravna. Zlo škodljivo je, od navadnega življenja nagloma odstopiti. Kakor bi bilo neprevidno, jedi in pijače čez mero vživati, ki pomagajo život izprazniti, tako bi bilo škodljivo, samo take vživati, ki život bolj zamašajo.

Če voda, ki je za pijačo, ni prav dobra in je kdo še več pije, bo dobro, jo z nekoliko vina zmešati, ali pa, postavimo, delavci naj nekoliko pravega vinskega jesiha ali pa žganja v njo kanejo. Kako škodljivo je, nenavadno ali nezumno močne ali clo žgane pijače piti, menda ni treba opomniti.

Ker se bolezen rada v taci krajih vgnezdi in delj časa ondi ostane, kjer ste nemarnost in nesnaga domá, kjer je zavoljo prebivanja preveč ljudi na enem kupu zrak ali luft spriden, kjer se gnileče reči pari in vlažnost ter smerad delajo, je snažnost v vsih rečeh eden najboljših pomočkov zoper bolezen.

Če kdo kaj nenavadnega v svojem počutenji spazi, kar bi ga opominjalo, da je mogoče bolezen dobiti, naj tega ne zanemarja in naj ne zamuja do zdravnikovega prihoda se bolj gorko odejati, bolj pičel živež vživati, pokojin biti in se prostih reči posluževati, da tako bolezní v okom pride. Take proste reči so iz lipovega cvetja, méte, melise, kamilic napravljena lahka pijača; mlačno-gorka mora biti in večkrat jo je treba piti.

Najmenj se pa smé driska iz nemar pušati, tudi če ni silna in nikakoršnih težav ne dela.

Tudi neprevdarjenih zdravil zoper njo se ni posluževati.

Lahkovernost nepodučenih ljudi nadeljuje pot tako imenovanim obvarovavnim zdravilom, ki se od dné do dné bolj množijo. Veliko število téh zdravil v eni in tajisti bolezní, ki so si večkrat clo nasprotné, mora pravično sumljivost v hvaljeno zdravilno moč tajistih obuditi in svarjenje, se jih posluževati, naj si vsak k sercu vzame, ker je vsako zdravilo orožje, katero tistega, ki se ga poslužuje, prav prav dostikrat in hudo rani, če ne vé, kako je z njim ravnati, in tudi sovražnika ne pozná, zoper kterega se ga hoče poslužiti.

Bolézen pa prav zdraviti zamore samo reč zdravnikov biti, kateri bodo zaupanju, ki se jim dá, toliko lože in s toliko večjim pridom zadostili, kolikor se bodo tukaj povedane pravila s človeko-ljubno pripomočjo omikanih stanov med ljudstvom razglasovale in spolnovale.

V Ljubljani 24. julija 1855.

Andrej grof Hohenwart,

c. k. dvorni svetovavec in predsednik odbora.

(76.)

Red

(3)

po katerem so postavljeni poljski in gojzdni čuvaji za okolico mestne soseske ljubljanske.

§. 1. Mestna soseska v Ljubljani si je udinjala po magistratu poljske in gojzdne čuvaje za okolico ljubljansko.

§. 2. Čuvaji so udinjani tako dolgo, dokler bo poljski sad na polji, po katerim radi tatje segajo, to je, od 1. julia do konca oktobra.

§. 3. V čuvajstvo to spada:

A. ljubljansko polje;

B. gojzdje in senožeti ljubljanske okolice.

C. močvirje (mah) ljubljanske okolice.

§. 4. Namen čuvajstva je:

A. Kar ljubljansko polje zadeva:

a) varovati ga tatvine, to je, da se ne kradejo na polji ne krompir, korenje, repa, zelne glave, in sploh noben poljski sad, tudi žito in živinska klaja ne, naj bojo še na polji ali če se že v kozolcih suše.

b) varovati polje, da se ne popase trava na njivah, senožetih, mejnikih, ledinah in sternaših, s ptujo živino, posebno spomladi in v jeseni.

Kar se tiče

B. gojzdov in travnikov, imajo čuti,

a) da se nalaš trava ne pohodi in povozi, da se senožeti ne popasejo, in lan ne razgrinja po ptujih travnikih,

b) da se ne krade ne les, suhljad ali pa stelja (nastel) na ptujih delih.

C. Na ljubljanskem močvirji (mahu) imajo varovati a) da se ne požiga drugikrat, kakor ob pripušnem času,

b) da se štradoni in senožeti z živino ne popasejo,

